УДК 35.08(477)

ФУРТАТОВ В.С., Миколаївський державний гуманітарний університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Фуртатов Віктор Сафронович – закінчив Одеський інститут народного господарства, проректор, доцент кафедри державного управління Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили, державний службовець IV рангу.

Коло наукових інтересів – теоретичні та практичні аспекти кадрової політики в системі державної служби України.

Кадрова політика держави в системі державного управління

Стаття торкається проблем вдосконалення кадрової політики на основі сучасної законодавчо-нормативної бази функціонування державної служби України.

The article mentions problems of improvement of personnel selection on the basis of modern legislatively-normative base of functioning of public service of Ukraine.

З **часу,** коли людство стало на шлях цивілізованого розвитку, визначальна роль у вирішенні практичних завдань, що постають перед державою, належить підготовленому професійному складу працівників різних сфер і напрямів життєдіяльності суспільства. Чи не найважливіша роль належить тим, хто формує політику держави, управляє процесом її реалізації. В цій площині кадрова політика виступає як важлива складова політики держави, її головна лінія в сфері добору та підготовки кадрів.

Сьогодні стає очевидним, що Україні потрібна сучасна ефективна державна кадрова політика в системі державного управління, спрямована на залучення, закріплення й адекватне використання на державній службі висококваліфікованих фахівців, створених умов по реалізації ними свого професійного потенціалу для успішного виконання посадових обов'язків і забезпечення на цій основі ефективного функціонування органів державної влади. Таким чином, удосконалення кадрової політики в системі державного управління сприяє рішенню задач формування економічно і соціально стабільного суспільства.

Державна кадрова політика визначає місце і роль кадрів у суспільстві, мету, завдання, найважливіші напрями, принципи роботи державних структур з кадрами, головні критерії їх оцінки, шляхи вдосконалення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, раціональне використання кадрового потенціалу країни.

Таким чином, державна кадрова політика в системі державного управління охоплює всю систему перспективної і скоординованої роботи з кадрами державного управління. Адже державне управління – це одна з форм діяльності держави і спрямована на практичну реалізацію законів, указів, постанов, які забезпечують державні інтереси, та державної політики.

Процес роботи з кадрами державного управління має бути побудований так, щоб найкоротшим та ефективним шляхом прийти до запланованого результату. Тому у процесі формування кадрової політики, на наш погляд, повинна відбуватися узгодженість наступних напрямків:

- розробка загальних принципів кадрової політики в системі державного управління, визначення пріоритетів стратегічних та практичних;
- організаційно-штатна політика, яка передбачає в органах державного управління

процес планування потреби в трудових ресурсах, формування структури і штату, призначення, створення системи резерву, ротації тощо;

- інформаційна політика – створення і підтримка системи руху кадрової інформації;
- фінансова політика – формування принципів розподілу засобів, забезпечення ефективної системи стимулювання праці;
- політика розвитку кадрів – забезпечення програми розвитку, профорієнтація й адаптація співробітників, планування індивідуального просування, формування команд, професійна підготовка і підвищення кваліфікації;
- оцінка результатів діяльності – аналіз відповідності кадрової політики і стратегії організації, виявлення проблем у кадровій роботі, оцінка кадрового персоналу.

Головною метою державної кадрової політики є формування такого кадрового потенціалу, який у професійних і ділових відносинах дозволяв би забезпечувати ефективне функціонування і розвиток державного апарату.

Станом на 01.01.2006 р. в Україні нараховується 257 112 державних службовців. До цієї кількості ввійшли державні службовці (9 988 осіб), які працюють в апаратах Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України та Адміністрації Державної прикордонної служби України і яким присвоюються ранги державних службовців, а не військові (спеціальні) звання.

Дещо зменшилась кількість державних службовців в органах судової влади і прокуратури (крім атестованих працівників), яка на 31 грудня 2005 року становить 27202 особи (на 1 січня 2005 року було 27276 осіб).

Зростання чисельності працюючих державних службовців зафіксовано в органах і установах, що забезпечують здійснення повноважень Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, яка становить на 31 грудня 2005 року 2688 осіб (на 1 січня 2005 року було 2550 осіб).

Аналізуючи віковий склад державних службовців, можна констатувати зростання чисельності молоді, віком до 27 років включно, до 63180 осіб (на 1 січня 2005 року було 61785 осіб), хоча питома вага працюючих цієї групи залишилась без змін (на рівні 25,6%).

Зменшилась на 0,2% питома вага державних службовців, які досягли граничного віку, на 31 грудня 2005 року становить 1823 особи (на 1 січня 2005 року було 2079 осіб).

Спостерігається стійка тенденція збільшення кількості державних службовців, які мають стаж державної служби більше 3 років, на 31 грудня 2005 року ця кількість становить 183376 осіб, що на 1,6% більше ніж у 2004 році.

Кількісний та якісний склад керівників місцевих органів виконавчої влади

На посадах I-III категорій в місцевих держаних адміністраціях станом на 01.01.2006 р. працювало 655 осіб, з яких 26 – голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, 139 – їх заступників та 490 – голів районних державних адміністрацій.

За звітний період зросла кількість жінок, які обіймають посади керівників місцевих державних адміністрацій. Їх представництво сягає 6,3% від загальної численності працюючих на керівних посадах в місцевих державних адміністраціях, а саме: 3 – голови обласних держаних адміністрацій, 5 – заступники голів обласних та Севастопольської міської державних адміністрацій, 33 – голів районних державних адміністрацій.

Серед голів обласних, Київської та Севастопольської містких державних адміністрацій відповідний показник становить 57,7 %, їх заступників – 38,5 %, голів державних адміністрацій – 48,6%.

Частка керівників віком до 30 років складає 2%, тоді як заступників голів обласних, Київських та Севастопольської державних адміністрацій – 5 %.

Формування кадрового резерву

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2001 року № 199 у 2005 році органами державної влади надані пропозиції щодо формування кадрового резерву на керівні посади державних службовців першої-третьої категорії, призначення на які здійснює Президент України та Кабінет Міністрів України, на 2006 рік.

До списків кадрового резерву на керівні посади держаних службовців першої – третьої категорії, призначення на які здійснює Президент України та Кабінет Міністрів України, на 2006 рік включено 2595 осіб (далі – резервісти), з них на посади керівників центральних органів виконавчої влади та урядових органів державного управління включено 787 осіб, місцевих державних адміністрацій – 1808.

Кількісні вимоги щодо його формування (не менше двох осіб на кожну посаду) в цілому виконані.

Аналіз вікового складу резервістів місцевих державних адміністрацій свідчить про те, що серед них, як і раніше найчисельнішою є група віком від 41 до 50 років – 908 осіб (50,2% від загальної кількості), центральних органів

виконавчої влади – 320 (41,4%).

Одночасно слід відмітити значне збільшення чисельності вікової групи 31-40 років: серед резервістів центральних органів виконавчої влади та урядових органів – 179 осіб (23,2%), місцевих державних організацій – 512 осіб (28,3%).

Залучення молоді до державної служби

У 2005 році центральними та місцевими органами державної влади проводилася відповідна робота щодо виконання Програми підготовки та залучення молоді до державної служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 року № 1444.

Значним напрямом роботи по залученню молоді на державну службу є професійна підготовка в магістратурах вищих начальних закладів за спеціальністю "Державне управління" та "Державна служба", яка у 2005 році здійснювалася у 10 вищих навчальних закладах IV рівня акредитації.

Підготовка магістрів за спеціальністю "Державна служба"

Щорічно з урахуванням потреб органів державної влади та органів місцевого самоврядування формується державне замовлення на підготовку магістрів за спеціальністю "Державна служба" в освітній галузі "Державне управління".

Підготовка магістрів за вказаною спеціальністю передбачає навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування V-VII категорій та здійснюється у вищих навчальних закладах, ліцензованих в освітній галузі "Державне управління".

Названа підготовка започаткована на виконання Програми кадрового забезпечення державної служби, затвердженої Указом Президента України від 10 листопада 1995 року

Таблиця 1

Дані про категорії осіб, зарахованих у 2005 році за державним замовленням до Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили

	Зараховано на денну форму навчання							Зараховано на заочну форму навчання					Зараховано на денну та заочну форму навчання						
	Всього	Державні службовці		Особи, які зараховані до кадрового резерву для прийняття на державну службу		Випускники вищих навчальних закладів		Всього	Державні службовці		Особи, які зараховані до кадрового резерву для прийняття на державну службу		Всього	Державні службовці		Особи, які зараховані до кадрового резерву для прийняття на державну службу		Випускники вищих навчальних закладів	
		кількість	%	кількість	%	кількість	%		кількість	%	кількість	%		кількість	%	кількість	%	кількість	%
1	17	10	58,80	4	23,50	3	17,60	10	7	70,00	3	30	27	17	62,96	7	25,93	3	11,11

Таблиця 2

Дані про категорії посад державних службовців, зарахованих у 2005 році за державним замовленням до Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили

	Всього зараховано державних службовців	Категорія посад до вступу на навчання									
		III		IV		V		VI		VII	
		К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	17	1	5,88	0	0,00	5	29,41	8,00	47,06	3	17,65

№ 1035. Починаючи з 2004 року Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили почав підготовку магістрів за спеціальністю “Державна служба”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України (статті 1, 5).
2. Закони України “Про державну службу”.
3. Постанова Кабінету Міністрів України “Програма розвитку державної служби на 2005-2010 роки” від 8 червня 2004 року № 746.
4. Воронько О.А. Керівні кадри: державна політика та система управління. – Київ: Вид-во УАДУ, 2000.
5. Типове положення про кадрову Службу органу виконавчої влади, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 серпня 1996 р. № 912.
6. Головне управління державної служби України: Звіт про підсумки діяльності за 2005 р.